

POŠTOVANI DRUŽE MITHADE !

Vaše pismo od 8.3. primijoh sam 10.3. ove godine, na koje Vam odgovaram sa izvesnim zakašnjenjem, ali verujem, da mi na tome nećete zameriti. U vremenu prijema Vašeg pisma, imao sam nekih većih porodičnih i drugih obaveza, tako da prosto nisam našao slobodnog vremena da sednem i da Vam odovorim. Iskreno da Vam kažem bavim se svakvim pisanjem o NOR-U iz mog rodno kraja, još uvek sam aktivni društveno-politički radnik, a ovo vreme /od kada sam primijoh Vaše pismo/ bio sam angažovan oko sprovođenja izbora, a Vama je poznato, koliko treba da se čovek angažuje, na jednom takvom zadatku. I evo nakon završetka toga posla, sedoh da Vam odovorim.

Iz Vašeg pisma sam zaključio, da Vi od mene u osnovi tražite odgovor na tri pitanja i to:

1.- Šta mi je poznato o revolucionarnom pokretu i ljudima koji su u njemu učestvovali u bivšoj Jugoslovenskoj Mornarici ?

2.- Da Vam opišem kraj-slova-kapitulaciju te mornarice a aprilskom ratu 1941 godine.?

3.- Da Vam dadem podatke o Sergeju Mašeri i Milanu Spasiću, njima kao ljudima, njihovim idejnim pogledima, te njihovom herojskom podvigu 1941 god.?

Molim Vas, želeo bih odmah na početku da Vam kažem, da je od 1941 godine do danas prošlo vreme od 41 godine, što je Vama vrlo dobro poznato. Prema tome, razumljivo je, da i pored najbolje volje i želje mnogi događaji, a posebno detalji /koji ponekad mogu biti i bitni/ su otišli u zaborav. Ja želim da Vam kažem samo ono, što mi je vrlo dobro poznato i čega se sećam nakon toliko vremena.

Ja kao mladić od 17 godina 1936 godine primljen sam za pitomca "Stručne Brodarske Podoficirske Škole" u Šibeniku.

Školovanje sam završio u jesen 1938 godine, te nakon toga upućen sam na brod "Neretvu" za obuku regruta-mornara koji su dolazili na odsluženje vojnog roka. Ovde sam ostao sve do proleća 1940 god. kada sam prekomandovan na razarač "Beograd" gde sam vršio dužnost administratora i na njemu ostao sve do kapitulacije.

1.- Vama je vrlo dobro poznato da je u bivšoj Jugoslovenskoj vojsci / pa i mornarici/ bila strogo zabranjena svaka politika,kako među starešinskim kadrom,tako i vojničkim odnosno mornaričkim sastavom,a da i ne govorim o školama.gde su se školovali pitomci.Nama nisu bile dostupne nikave novine,ili bilo kakvi časopisi,slušanje radija i sl.Ja kao djak građanske škole,koju sam pohađao u mojem rodnom mestu,nisam se ničim bavio nego jedino učenjem školskog gradiva i do tada u ništa nisam bio upućen,niti obavešten,a posebno o nekoj politici,a da i ne govorim o mojem saznanju o radničkom pokretu ili delovanju KPJ i SKOJ-A.

Po dolasku u mornaricu,možete shvatiti kako se oseća mladić,kojega je od prvog dana uhvatijo ondašnji režim i usmeravao ga svakodnevno u duhu postojećeg režima.Prema tome neobaveštenost,neupućenost,nepoznavanje ondašnjeg društvenog uređenja i sl.nije davalo nikakve mogućnosti ni uslove za shvaćanje i razumevanje tadašnjeg celokupnog društvenog uređenja i stanja u zemlji.

Prema tome iz ovog mogega kratkog izlaganja shvatiće te da meni nije moglo biti ništa poznato o revolucionarnom pokretu i ljudima koji su u njemu učestvovali u bivšoj Jugoslovenskoj Mornarici.

Ove podatke /a Vi to i znadete/ jedino možete dobiti od onih /živih/ ljudi koji su tada bili organizovani-članova KPJ i SKO-CA.Znam iz razvoja kasnijih događaja da je takvih ljudi bilo u bivšoj mornarici i da ih Vi možete pronaći,koji će Vam dati vrlo dragocene podatke,koji su Vam neophodni za Vaš rad.

2.- U koliko se sećam,u Januaru mesecu 1941 godine razarač "Beograd" isplovio je iz Splitske Luke za Boku Kotorsku.Plovidba je bila noću i sledećeg dana brod je uplovio u Boku Kotorsku i vezao se za "Plutaču" ispred samog Tivta.Razarač "Zagreb" već je bio u Boki Kotorskoj.Od tada pa sve do kraja odnosno kapitulacije razarač "Beograd" je boravio u Boki Kotorskoj.

U Boki Kotorskoj,početak rata dočekali su sledeći ratni brodovi:

"Razarači" Dubrovnik,Beograd,Zagreb,podmornice: Smeli,Hrabri i Osvetnik.Njihov matični brog Hvar i brod Perun koji je nakon izvesnog vremena ispolovio iz Boke Kotorske,ali neznam u kojem pravcu.Ne sećam se dali je još neki od brodova u to vreme se našao u Boko-kotorskom Zalivu odnosno Luci.

Dali se znalo za početak rata,Kakav je bio plan za vođenja rata,kakva su naredjenja izdavana,kakve su zadat-

BIBLIOTEKA KOZLIČIĆ

P-24b

h

ke imali ovi brodovi i sl. meni nije poznato, a nije mi ni moglo biti poznato iz razumljivih vojnih razloga. /Što danas sve netko zna i sve mu je poznato to je druga stvar/. Verujem da Vam je to razumljivo, jer sam ja, kao i svi meni ravni, bili su mali ljudi da bi nam se poveravale ovakve stvari.

Ja Vam opisujem ono što znam, ono u čemu sam učestvovao i čega se vrlo dobro sećam i otprilike redosled tih događaja.

6-april 1941 godine razarač "Beograd" i "Zagreb" dočekali su vezani uz obalu u Kotoru. Mislim da je ovde bila i jedna ili dve podmornice. Dubrovnik je i dalje stajao, odnosno bio vezan ispred Tivta.

Noću 5/6 aprila, vršio sam dužnost "siznog" pogofficira i bio sam u jutarnjoj smeni /eto videte slučaj je tako hteo/. Negde oko 6 časova ujutru, netko je na brodu pronio vest, da je Njemačka napala Jugoslaviju. Tko je taj glas-vest pronio na brodu neznam, ali znam da je rečeno docnije da je tu vest prenio radio. Pretpostavljam da je ovu vest morao prvi čuti dežurni radio-telegrafista koji je u to vreme bio u službi.

Odmah nakon prnete vesti, obavešten je dežurni oficir broda, koji je izvestio Komandanta i da je posadi "uzbuna".

Po datoj uzbuni, posada je zauzela svoja borbeno-mesta, potpaljene su mašine i brod je za kratko vreme bio spreman da isplovi.

Nekako odmah po datoj uzbuni, odnosno otprilike nakon pola sata, dva Njemačka aviona /izvidjačka/ preletela su iznad Kotora, od pravca Lovćena prema Tivtu, kružili su neko vreme iznad Boke i zatim se izgubili u pravcu Crne Gore. Na ove avione nitko nije u Boki na njih otvarao vatru.

Nakon izvesnog vremena, po povratku ova dva aviona, pojavila se grupa aviona opet od pravca Lovćena /3-4/ aviona, preletela Kotor u pravcu Tivta i odmah nakon par sekundi čula se eksplozija hrombi, što znači da su ovi avioni bombardovali "Arsenal" Tivat, što je docnije i potvrđeno kao tačno.

Nakon toga bombardovanja izdato je naredjenje za isplavljenje i "Beograd" i "Zagreb" su isplovili. Brodovima je bilo potrebno izvesno vreme da se otisnu od obale, da izvrše potreban manevar za zauzimanje kursa, gde je otprilike prošlo vreme manje od pola časa. Kada su brodovi zauzeli svoj kurs i udaljili se od obale otprilike nešto manje od pola n. milje, od pravca Lovćena pojavila se grupa aviona /oko 4/ verovatno eskadrila i u ponirućem letu napala razarače "Beograd" i "Zagreb".

BIBLIOTEKA KOZLIČIĆ

P-24/4

45

Komandant "Beograda" bio je kapetan bojnog broda Bačić /ne sećam se imena/, a prvi oficir kapetan korvete Cvirn Adolf. Avioni su jedan za drugim na visini od oko 50 metara iznad broda bacali bombe jednu za drugom. Neznam dali možete shvatiti, kakav je to psihički doživljaj svakog člana posade u tim trenutcima. Mislim da je to vrlo teško opisati, jedino znam kako sam se ja osećao i da tako nešto poslije doživio u toku celog rata. Jednostavno da kažem da je to bio pakao koji niko od nas nije mogao da shvati i ni da zamisli. Sve je ovo možda i razumljivo, kada se je sve to dogodilo iznenada, bez ikakve pripreme posade i broda.

Možem otvoreno, iskreno i sa sigurnošću tvrditi, da je brod i posadu u tom trenutku spasio Komandant broda. Stajao je na komandnom mostu, stalno držao dvogled na očima, pratilo otkočavanje i pad bombi i komandovao kormilaru, tako da je brod stalno vozio "čik-cak", a bombe su stalno padale uza sami bok broda, izbacujući ogromne mlazeve vode, tako da ste dobijali utisak da je brod upao u najveće talase, a tresao se, da ste mislili da će se sav raspasti. Sve ovo isto dešavalo se i sa "Zagrebom". Po izbacivanju tereta avioni su se udaljili u pravcu kao i prethodni, a brod je nastavio vožnju u pravcu tivatske luke.

O dejstvu brodske PAA ja Vam ne mogu dati tačne podatke. Dali je brodska PAA u momentu napada ovih aviona bila potpuno spremna za dejstvo i kako je dejstvovala, neznam, ali znam da ni jedan avion nije u tome napadu oboren. Tačne podatke u vezi dejstva artiljerije za celo vreme dok sme se nalazili u Boki može Vam dati tadašnji poručnik bojnog broda Tomšić Janez, koji je na "Beogradu" vršio dužnost artiljeriskog oficira. Po završetku rata, znam da je bio načelnik Pomorske Vojne Akademije, u Divuljama, a neko vreme je bio i Komandant flote.

U vremenu od 6 do 17 aprila u Boko-Kotarskom zalivu boravili su sledeći brodovi: Razarači "Beograd" "Zagreb" i "Dubrovnik", matični brod podmornica "Hvar", podmornice "Hrabri", "Smeli" i "Osvetnik". Nešto kasnije sam čuo da su u Boku doplovile i neke "Torpiljarke" i to one novijeg tipa i one su se nalazile negde kod Herceg-Novog i Zelenike.

U vremenu od 6 do 17 aprila neprijateljski avioni i to talijanski svakodnevno su napadali? Brodove, industrijske objekte, Arsenal, utvrdjenja kopnene vojske i dr. Brodska PAA sa svih brodova, kao i PAA kopnene vojske sa svojih utvrdjenja neprekidno je dejstvovala protiv aviona nepr. aviona. Znam da za sve to vreme nije oštećen ni potopljen ni jedan brod, a dali je bilo drugih oštećenja na kopnu to mi nije poznato.

Karakteristično je dejstvo nepr.avijacije u tome što je ona svoja dejstva vršila sa velikuh visina,tako su njeni afekti bili vrlo mali.

Domat brodske PAA i artiljerije utvrđenih reona kopnene vojske bilo je mnogo manji od visine leta neprijat. aviona,tako da su i njeni afetkti bili vrlo slabi ili skoro nikakvi.

Dejstvo svih ovih brodova u glavnom svedilo se na dejstvo protiv nepr.avijacije celo vreme.Brodovi su manevrisali u Boko-Kotorskom zalivu celo vreme.Mislim da ni jedan brod nije isplovio za dejstvo na otvorenom moru.

Ovo manevrisanje odvijalo se je u glavnom sve negde tu do 11-12 aprila.Tada ~~se~~ je "Beograd"pristao uz obalu u "Krtolama" Sv.Trojica,"Zagreb"je bilo udaljen oko pola milje, a"Dubrovnik" je na otprilike istom rastojanju bilo vezan za plutaču.U toku noći brod smo maskirali sa granjem iz šumaraka sa obale,a posada je svaki dan u jutro odlazila kopno u te šumarke i tu boravila po ceo dan i navečer se vraćala na brod na prenočište.Ovakvo stanje je trajalo sve do 16.aprila na veče.Sećam se dobro,te večeri je posadi saopšteno da je "Sklopljeno primirje" i da je rat završen.

Sutradan u jutro posadi je saopšteno da se brod napušta,da svatko uzme svoju opremu,podeljena je oprema iz magacina,kao i novac iz brodske kase.Kada je sve to obavljeno posada je ikrcala na obalu.Poslije su obavljene još neke radnje na brodu,neznam koje,donije sam čuo da su neke stvari bačene u more /kao medjunarodni kodeks,signalna knjiga,signalne zastave, poverljiva pošta i sl./Koliko je to tačno ne mogu tvrditi.

Posada je postrojena na obali i spuštена je Zastava.Neznam šta je bilo sa zastavom.Neki su tvrdili da su videli da je prvi oficir zavezao sa kamenom i bacio u more,a neki da je uzeo i odnio sa sobom.

Nakon toga,odnosno nekako baš u to vreme odjeknula je strahovita eksplozija.Mi smo u stroju bili okrenuti baš u pravcu "Zagreba" i videli smo da se je eksplozija dogodila na samom "Zagrebu".Svojim očima sam video kako ceo brod sa cevi leti kroz vazduh.Donije sma saznali da je posada iskrcana,a da je poručnik bojnog broda Spasić i Mašera digli brod u vazduh i da su oni sa njim poginuli.Iskreno da Vam kažem,to je bila velika tuga i žalost za ovom dvojicom oficira, jer ih je poznavala cela posada i svi smo se pitali ZAŠTO su to uradili sa sobom i ako nam je svima bilo jasno zašto su brod uništili,i čuli su se

BIBLIOTEKA KOZLOVIC

P-246
H.

komentari medju posadom "i mi smo trebali to učiniti".

Šta je bilo i kuda je otišla posada "Zagreba" nije mi poznato.

MI smo poslije ovog dodjaja sa "Zagrebom" krenuli pešice duž poluotoka sve do skladišta podvodnog oružja nasuprot Kumbora. Tu nas je dočeka jedan remorker i prevezao u Kumbor, iskrcali smo se sa remorkera, postrojili na obali i prvi oficir / u koliko se sećam / saopštio nam da može da ide svatko svojoj kući i razišli smo se ono što kažu "kud koji". Možem da kažem da je taj rastanak posade bio stvarno više nego tužan. Ljudi su se grlili, ljubili, plakali i zauvek opraštali i rastajali.

Kako vidite družbe Mithade, tako je bedno, jadno i mizerno kaputilirala Kraljevska ratna mornarica.

Ja sam sa jednom grupom otišao u Herceg-Novi, gde sam ostao 3-4 dana, zatim smo se prebacili do Metkovića vozom, tu smo pronašli jednog privatnika sa barkom, koji je nas oko 100 mornara i podoficira prevezao do Splita i to za skupe pare. Do Splita smo svi išli u uniformama. U Splitu sam kupio civilno odelo presvukao se i vozom odputovao u Liku moj rodni kraj.

U Splitu sam tek video brodove talijanske mornarice, vezane za obalu nasuprot tadašnje željezničke stanice. U vremenu napuštanja Boke Kotorske u nju još nije bila stigla ni kopnena vojska ni talijanska mornarica.

3.- Poručnika bojnog broda Milana Spasića i Sergeju Mašeru lično sam poznavao. Spasić je bio ukrcan na "Zagreb", a Mašera je bio samnom na "Beogradu". Spasića sam poznavao jer je vrlo često dolazio na Beograd /kada bi brodovi bili jedan pored drugog na vezu/. Na brodu su njih dvojica uvek bili zajedno. Zajedno su izlazili u grad i zajedno se vraćali. Znao sam da su dobri prijatelji i da imaju nešto zajedničko, a šta, to se je docnije pokazalo.

Mašera je na "Beogradu" vršio dužnost Navigacionog oficira. Pored toga znam da je vodio, primao i rešavao dokumenta poverljive i Str. poverljive prirode.

Ja sam radio kao administrator u brodskoj kancelariji. Bio sam vrlo mlad član posade, mlad po godinama i po činu, tako reći najmladji na brodu. Brodska kancelarija bila je smeštena u zadnjem delu broda, blizu oficirskih kabina i ja bih u njoj proveo po ceo dan. Vrlo dobro sam poznavao tu tako zvanu administraciju, a već tada sam znao pisati na pisaćoj mašini.

Sa Mašerom sam vrlo brzo uspostavio / kako bih rekao/ bliske odnose / što je u ono vreme u vojsci bila retkost/ neznam zbog čega i zašto,u meni je stekao veliko poverenje,a ovo znam zbog sledećeg:

Vrlo često bi me pozivao u svoju kabinu i to navečer i davao mi zadatke,šta ja imama da uradim u pogledu kucanja, prepisivanja nekih akata,koje bi on predhodno napisao rukom,crtao sam često neke šeme,pravio razne grafikone i sl.Znao sam da su to sve poverljiva dokumenta.Ove zadatke bi mi uvek davao kada bi on navečer odlazio u grad.Sve ove poslove ja sam naražno savesno obavljao i znao sam da je uvek bio vrlo zadovoljan.

Mogu da kažem da je to bio redak čovek i oficir. Njega je volela cela posada i neopisivo cenila.Ni jedan oficir na brodu u svakom pogledu nije mu ni izdaleka bio ravan.Poštovan je ljude bez obzira tko je to bio; oficir,podoficir ili mornar. On se nikada nije znao naljutiti i nikada ga nitko nije takvog mogao videti.Za njega je mislim ondašnja disciplina i režim bilo nešto strano.

Bilo bi potrebno više vremena i prostora da se Mašera opiše kao čovek.Meni je to ovom prilikom nemoguće.Na kraju samo mogu da kažem da je to bilo ljudsko biće bez mane i poroka, koji je kod sebe imao i posedovao sve plemenite ljudske osobine.

I ako sam sa njim bio vrlo blizak u službenim i vanslužbenim odnosima,nikada mi u razgovorima nije nagoveštavao bilo šta u vezi revolucionarnog rada.Nisam tada znao,ali docnije je bilo jasno da je pripadao naprednom revolucionarnom pokretu.Dali je bio organizovan ili nije to meni nije poznato.

Vrlo često bi me pitao:Kako ide posao,dali mi je teško,kakva nam je ishrana,jesam li zadovoljan sa poszivom i službom,imam li devojku i sl.Van takvih tema razgovora nikakvih drugih nije bilo.

Kada sada a i ranije o tome razmišljam,verovatno je polazijo sa stanovišta moje mladosti i zaključivao da sam ja možda i suviše mlad da bi te stvari mogao da shvatim i razumijem. Ili je možda pretpostavljao i imao u vidu neke druge činjenice i momente od kojih je polazijo.

Eto družu Mithade to je sve što ti ja mogu kazati o pok.Mašeri.

Pretpostavljam da sam dao odgovor na tvoje traženje.Svestan sam činjenice,da ti ovi moji podatci neće značiti mnogo,ali budite uvereni da sam napisao samo ono što mi je dobro poznato.Ne možem sebi dozvoliti,da govorim i pišem o stvarima

o kojima se nagadja ili koje sam docnije saznao ili su same tokom vremena postale jasne svakome.

Šaljem Vam isečak iz novima, novinara Radovana Kovačevića koji je pretpostavljam, intervjuisao druga Radoslava Pancirova. Čudno mi je, kako i na kojinačin je bilo dostupno Radovanu u to vreme kao mornara / i ako je bio član KPJ u to vreme / da tačno znade kakva naredjenja i depeše su izdavane. Kako vidite iz članka drug Pancirov živi u Primoštenu, pa nebi bilo loše, ako imate mogućnosti da stupite snjim u vezu i da i od njega dobijete određene podatke i prokomentarišete ovaj članak.

Druže Mithade ja ću u vremenu od 12. do 15. maja ove godine boraviti u Splitu u hotelu "Duiilovo", gde je organizovan sastanak mojih klasića iz Podoficirske škole u bivšoj mornarici.

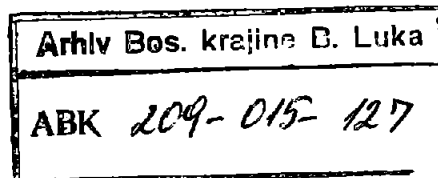
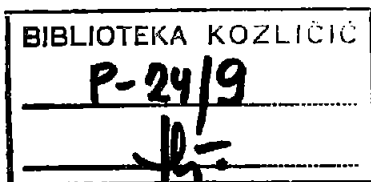
Ovde će biti drugova i iz ranijih klasa, pa možda bi Vam ovo bila prilika da dodjete i da organizujemo jedan razgovor na temu koja Vas interesuje.

Na kraju želim Vam puno uspeha u Vašem radu i biti će mi vrlo drago, ako sam uspijo bar malo da Vam pomognem.

Uz drugarski pozdrav

Pukovnik JNA u penziji

Suša Djuradj
Suša Dj. Djuradj

Замка за разараче

Примоштен, априла
Жеља Радослава Панцирова, пензионера из Примоштена била је да сведочи о последњим тренуцима разарача „Загреб“. Он се не слаже с неким писањима о том броду који су 17. априла 1941. године дигли у ваздух поручници бојног брода Милан Спасић и Сергеј Машера, народни хероји.

— Био сам тада морнар, артиљерац, на разарачу „Дубровник“. На четвртину миље од нас, био је разарач „Загреб“. На њему мукла типина. Тих 11 дана рата научили смо — ако ништа друго — да се ничему не чудимо.

Одједном пресак, као хлјаду промова. Посрнуо сам од ударног таласа. У мојим очима је заувек остала ова слика: разарач „Загреб“ се промиње у ваздух ошинут неком чудовишном силом, посрне као рањена животиња уз јужну страну острва Страдхота.

Комунисти са подморница

— Остао је само дим и пламен — каже Панциров. Затим једна за другом експлозије. И питање: шта је било са људима на том броду?

— Скинули смо капе. Туга нас је притисла. Али, лакше нам је било кад смо сазнали да је „Загреб“ жртвован да не би пао непријатељу у руке. Био је то један од ретких покушаја спасавања части наше морнарице у том кратком и грозном рату...

Како је пропала Ратна морнарица ста ре Југославије? Питање је, без сумње, тешко ако се упути обичном морнару. Али, Панциров је био партизан, учествовао је у ослобађању Боке которске као припадник јединице морнаричке пешадије Првог обалског сектора, а после рата је био официр.

— На разарач „Дубровник“, један од најснажнијих бродова. Прве торпедне дивизије која се тада налазила у Боки, дошао сам 29. марта 1941.

А сутрадан увече Штаб обалне команде у Сплиту обавестио је одговорну команду Ратне морнарице у Земуну да је „данас у 14.00 сати овлашћени италијански конзул наредио свим својим поданицима да напусте одмах Југославију. У 17 часова то је учинио и немачки конзул...“ А само мало касније, трећег априла увече, у Штаб флоте стигла је депеша: „Према подацима енглеске обавештајне службе, Немци и Италијани извршиће шестог априла, рано изјутра, напад на Југославију...“

— Приближили су нам се неки под-
официри са подморница. Отворено су
говорили да су комунисти, и да треба
бранили земљу. — Не уступити ни пед-
ља...

Чули су то официри са нашег разара-
ча и забранили нам да убудуће разго-
варамо с њима...

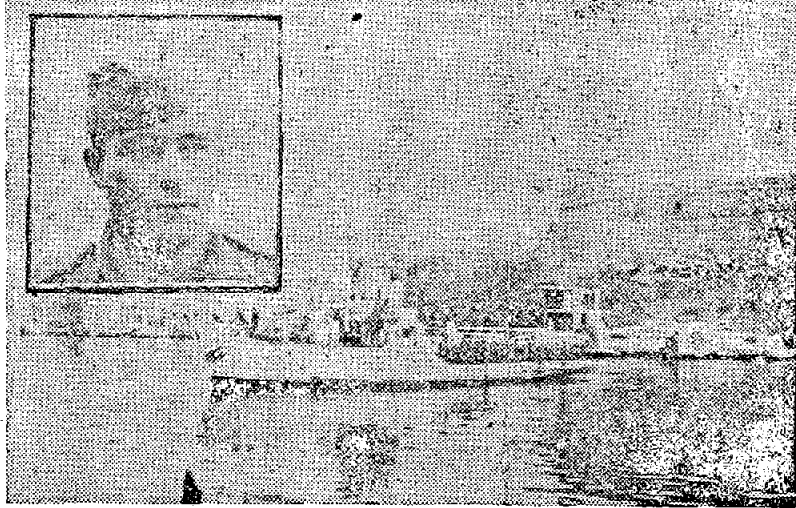
Први дан рата чекали смо неприја-
теља спремно.

Том малом али савременом флотом, командовали су некадашњи аустроугарски официри. Није онда чудно што се на пресудно питање шта је био национални интерес у том рату, није знао одговор, а још мање да ли да се у тој кризи преузме лични ризик. Међутим, упркос свему, Прва торпедна дивизија је деловала како је знала и умела тог првог дана рата.

— Сутрадан је дувао југо. Облаци, киша, невреме, па ипак појавиле су се две „савоје“ и ми смо их сложено тукли. После смо, на жалост, сазнали да су то били наши авиони, па залутали...

Следећег, осмог априла, разарачи су се нашли крај Кртола. Јосип Черни, тада капетан корвете (будући командант Ратне морнарице НОВЈ), предлагао је команданту флоте да изађе са разарачима из залива и да предузме нешто против Италијана.

— То је лудост... — одговорио му је овај.

ЈЕДАН ОД РЕТКИХ БРОДОВА КРАЉЕВСКЕ РМ КОЈИ СУ ПРЕВЕЛИ
САВЕЗНИЦИМА — У УГЛУ: РАДОСЛАВ ПАНЦИРОВ

Из Боке су испловиле само две под-
морнице да нападну комуникације изме-
ђу Албаније и Италије. Сви остали рат-
ни бродови у Боки, главнот бази Рат-
не морнарице, остали су неактивни.

Слично је било и 11. априла. Заис-
крила је идеја о пробоју флоте према
Крфу и Александрији. Али, јавили су
се отпори: „Немамо никакво наређење
влдаде, краља. Опиши, значи — издати.

Накав мир, танав рат

— А 13. априла освану леп дан. Сру-
чише се на нас опет италијански авио-
ни.

Флота се наша у безизлазном поло-
жају!

— Увече 13. априла разарачи су се
везали уз обалу Свете Тројнице. Наре-
ђење је да их маскирамо грањем. Поса-
де су почеле да копају заклоне на коп-
цу. Морнари су постали пешаци!

Мало су живнели када је сутрадан 14.
априла упловила Друга торпедна дивиз-
ија, бежећи из Шибеника пред усташа-
ма. Али већ сутрадан стигао је теле-
грам генерала Калафатовића о примир-
ју. Одмах је наређено:

„Забрањује се уништавање свих рат-
них бродова и отварање ватре на ави-
оне“.

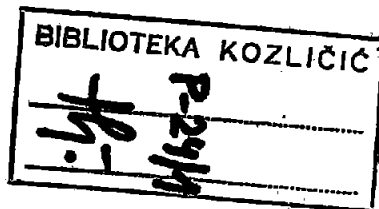
— Сећам се добро: прилазили су офи-
пири, пешаци, заједно са војском, и
молили да их укрцамо и отпловимо са
њима ка савезницима. Али, наши коман-
данти су били глуви...

Командант флоте је изјављивао да
треба да исплови из Боке! Тражио је да
га Британци са својим бродовима саче-
кају у висини Крфа. Кад је добио при-
станак, сазвао је 16. априла нову сед-
ницу с командантима бродова. Резултат
је био поразан: команданти су узврати-
ли да су им посаде непоуздане!

Успели су да побегну само подморни-
ца „Небојина“, неколико хидроавиона и
две моторне торпиљарке.

Свуда у свету „уврежена“ је чврста
традиција: непријатељу се бродови не
смеју уступити. А највећи део Ратне
флоте Краљевине Југославије, 18 бродо-
ва, пловио је незадрживо у — роштво
Само Сергеј Машера и Милан Спасић
су, дизавњем „Затреба“ у ваздух, извр-
шили тај традиционални дуг.

Радослав КОВАЧЕВИЋ

BIBLIOTEKA KOZLIČIĆ

P-24/0 ÷ 9

19.

Temat:

"REVOLUCIONARNI POKRET U RM
BIVŠE JUGOSLAVIJE"

Pošiljalac:

ĐURAĐ SUŠA

MATIJE HUĐI 37/10

22000 SREMSKA MITROVICA

Prilac: Mithad Kozličić, poručnik korvete

Vladimira Nazora 12/5

52000 Pula